

EGY AKTIVISTA MEG A FELESÉGE*

A nyájas olvasó bizonyára emlékszik még arra az öt év előtti, verőfényes, havas, esős, szeptemberi februárvégre, amikor a *Civilizáció* című, félhavonként megjelenő hetilap kultúroldalán négy hasábon napvilágot látott a következő cím:

VÁLASZÚTON — ez a címe Kontár Kálmán most készülő nagy regényének

AZ ÉV ESEMÉNYEI

Alatta pedig a szöveg:

»Munkatársunk a napokban meglátogatta Kontár Kálmán író és elbeszélgetett vele. Mint kitűnt, a kitűnő író most kezdett bele élete regényébe. *Válaszúton* — ez lesz a hatkötetes nagy mű címe, amely egészvásznon-kötésben, Gyárfás Ignác illusztrálásában fog megjelenni, előreláthatólag tizenöt-húszszáz példányszámban, hozzáférhető áron. Az író elárulta, hogy készülő nagy művében egy férjről lesz szó, egy régi aktivistáról, aki éjt nappallá téve tevékenykedik a közéletben. Szép és ifjú felesége azonban duzzadó életerejével és egoista lelkületével igyekszik férjét kivonni a társadalomból, kizárólag a saját használatára, és amikor ez természetesen nem sikerül neki, válással fenyegetőzik. A férj roppant dilemma előtt áll: vagy a közélet, vagy a családi boldogság. Lenni vagy nem lenni?! Hogy mégis miként tudja megtalálni azt az egyedüli megoldást, amellyel sikeresen áthidalja a szakadékot — nahát, ezt tárgyalja a regény, hat kötetben, egészvásznon-kötésben, előreláthatólag hozzáférhető áron.«

Ez öt évvel ezelőtt volt, mint emlékezni tetszik.

Ami azóta történt, azt a következő dialógusokban foglaljuk össze:

Első dialógus:

- RIPORTER: Jó napot, mester!
- ÍRÓ: Szervusz, öcsém! No, kerülj beljebb. Az adóhivataltól, ugye?
- RIPORTER: Engedelmével. Iroga Tóbiás vagyok.
- ÍRÓ: Az jó.
- RIPORTER: A Hajnal kultúrmunkatársa.
- ÍRÓ: A hajnal... istenem, milyen rózsaszínű tud lenni egy rózsaszín hajnal... azt csak a mi mélyenszántó szemünk tudják meglátni... istenem, szeretem a rózsaszínű hajnalokat...

* A szerző *Van benne valami* című, a Forum kiadásában megjelenő kötetéből.

- RIPORTER: Én ... ha tetszik emlékezni ... én ... ööö ...
- ÍRÓ: Emlékezés: ez maga az élet. Az egész élet egy szép nagy emlékezés. Kivált ha már hatvanon fölül van az ember! ... Szeretek emlékezni a múlt felett ...
- RIPORTER: Én itt jártam önnél ... tetszik emlékezni. Egy évvel ezelőtt jártam itt, akkor még a Civilizáció számára ... egy interjúgyben ...
- ÍRÓ: Interjú, interjú! Istenem, ha minden interjúra emlékezne az író ...
- RIPORTER: Egy évvel ezelőtt, tetszik emlékezni ... egy évvel ezelőtt jártam itt és be tetszett jelteni készülődő nagy regényét ... Válaszút ... hat kötet ... lélektani probléma ...
- ÍRÓ: Válaszút ... válaszút ... ja igen. Hát ... ami azt illeti — gondolkoztam rajta.
- RIPORTER: Igen?
- ÍRÓ: Igen.
- RIPORTER: És?
- ÍRÓ: Nem oikk. Lélektani regény ... hat kötet ... ki olvas ma már ilyesmit, he? Hanem a téma ... a téma az foglalkoztat. Hogy egy aktivista, aki éjt nappallá téve tevékenykedik a közéletben, meg szép, ifjonti életerőtől duzzadó felesége ... roppant érdekes, nemde? ... Kezdek rájőnni, hogy pompás szatíratéma ez, félvászón kötésben, egy kötet, száznyolcvan oldal. Szatirikus regény! Ez kell az olvasónak! Élesen, merészen pellengérré állítani a közéleti munkás szép és fiatal feleségét ... a pamlaigon ... izé ... parlagon heverő női munkaerőt, aki csak a maga buja gondolataiba van beburkolózva ... aki nem látja a maga körül bizsergő életet, a távlatokat, a közügyet. Igen, ezt fogom megírni, egy kötetben. Százötven oldalon. Életem regénye lesz! Valóságos kis remekmű!

Második dialógus:

- RIPORTER: Jó napot, mester!
- ÍRÓ: Szervusz, öcsém ... izé, minek is hívnak?
- RIPORTER: Iroga Tóbiás, a Közlönytől, tetszik emlékezni. Egy évvel ezelőtt én ... én egy évvel ezelőtt ...
- ÍRÓ: Ti egy évvel ezelőtt ... Ő egy évvel ezelőtt ... alanyi ragozás.
- RIPORTER: A Válaszút, tetszik tudni, egykötetes éles szatíra, százötven oldalon ... A lap beharangozta, az olvasók egyre türelmetlenebbül várják ... május közepére ígérte ...
- ÍRÓ: Valóban? Tettem volna ilyen ígéretet? ... Voltaképpen nincs kizárva. Nem káptalan az író feje, ugyebár.
- RIPORTER: Válaszút ... ez lett volna a mű címe ... Hogy egy aktivista, aki éjt nappallá téve, meg fiatal, erőből duzzadó, elhanyagolt felesége ...

ÍRÓ: Persze, persze! Hogyne. Azóta sokat foglalkoztatott. Csak-hogy, azt hiszem, nem érdemes szatirikus regényt írni. Pellengérezni, ostorozni... mire jó az? Valaki még magára vehetné... meg félre is magyarázzák könnyen... Éppen most adtam be a kivételezettnyugdíj-folyamodványomat. Nem szeretném, ha... hiszen érti... Hanem a téma, az roppant foglalkoztat. Egy aktivista, aki... meg a felesége... Sőt, amikor elolvastam egy filmlapban, hogy nálunk nagy hiány mutatkozik a mai tárgyú, félig komoly, félig szórakoztató filmekben, tüstént átvillant az agyamon: miért ne?... Egy aktivista, meg a felesége... Az aktivista konferenciákra jár... gyűlésekre... kongresszusokra... a felesége meg unatkozik, unatkozik... és akkor jön egy roppant kedvező alkalom — kéthetes tengerparti üdülés... a férj távollétében, persze... Tengerpart, napfény, abbáziai bárak, egy kis hastánc, egy kis gépkocsibaleset... Persze, a feleség megbánja, a férj megbocsát, no már!... Mondom, módfelett foglalkoztat a dolog. Igen, igen... most már határozottan érzem, hogy meg fogom írni. Pompás filmet lehet csinálni belőle.

RIPORTER: Nagyszerű! Végre egy eredeti forgatókönyv az életből, a mi életünkéből merítve... Ezt meg fogom írni!

Harmadik dialógus:

RIPORTER: Jó napot, mester!

ÍRÓ: Á, szervusz! A Hajnaltól, ugye, öcsém?

RIPORTER: Engedelmével mester.

ÍRÓ: Aztán miben lehetek szolgálatodra?

RIPORTER: Én... egy évvel ezelőtt... interjúban beszélgettünk... a Válaszútról mint filmszcenáriúmról... egy aktivista meg a felesége.

ÍRÓ: Hja, hja. Mintha beszélgettünk volna. Engem is foglalkoztat a dolog, csakhogy... bejelentették ám, hogy az idén felére csökkentik a forgatandó filmek számát. Csődben vannak a filmvállalatok, öcsém. Márpedig én nem dolgozok egy csődbe jutott vállalatnak, nem én! Hanem a téma, az foglalkoztat. Egy aktivista meg a felesége. Azt hiszem, frappáns kis novellát lehet írni belőle... A vázlattal már el is készültem. Az idej novellapályázatra szántam.

Negyedik dialógus:

RIPORTER: Jó napot, mester... Vagyok bátor ismét fölkeresni. Egy évvel ezelőtt, tetszik emlékezni... beszélgettünk arról a novellapályázatról, és akkor... tetszik tudni... én megírtam, hogy ön messzemenően a főesélyes... a zsűri egészen odavolt... azt hitték, isten őrizz, elkallódott a kézírata...

- ÍRÓ: Nem kallódott az el, kedves öcsém, dehogyan kallódott. Mert hogy meg sem született. Egy aktivista meg a felesége... nem novellatéma ez.
- RIPORTER: Hanem?
- ÍRÓ: Egyáltalán nem téma!
- RIPORTER: (sápadtan) Ezek szerint...
- ÍRÓ: Ezek szerint egy aktivistából meg a feleségéből nem lesz semmi... Azazhogyan... ha már ennyit vesződtem vele, mondom, miért ne írhatnám meg egy rövid kis tréfának... hogy egyszer, öt évvel ezelőtt, egy verőfényes, havas, esős, szeptemberi februárvégén a Civilizáció című, félhavasoként megjelenő hetilapban napvilágot látott...

(Függöny és honorárium)

